

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/8/2025
Identifikačné číslo spisu:	8322203163
Dátum vydania rozhodnutia:	24.06.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:8322203163.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ M. A., narodený XX. P. XXXX, C. XX, 2/ O. A.Á., narodená X. T. XXXX, C. XX, zastúpení JUDr. Janou Šepeľovou, advokátkou, Námestie slobody 25, Humenné, proti žalovaným 1/ M. H.Ý., narodený XX. M. XXXX, C. XX, 2/ L. H., narodená XX. P. XXXX, C. XX, zastúpení PBLegal Advokátska kancelária s.r.o., Poľana 767/1, Humenné, IČO: 54 413 249, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 12C/133/2022, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/43/2023 z 27. júna 2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/43/2023 z 27. júna 2024 z r u š u j e a v e c v r a c i a odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Zrušuje uznesenie Okresného súdu Humenné č. k. 12C/133/2022-108 z 11. septembra 2024.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 12C/133/2022-62 z 30. marca 2023 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) prvým výrokom určil, že parcela C-KN č. XXX/X, záhrada o výmere 437 m², zapísaná na LV č. XX, katastrálne územie C., obec C., okres C. (ďalej aj „nehnuteľnosť“ alebo „pozemok“) patrí do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov 1/ a 2/ a druhým výrokom priznal žalobcom 1/ a 2/ vo vzťahu k žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil právne § 134 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) a § 137 písm. c), § 255 ods. 1 a 2, § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

3. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že pozemok, ktorý je predmetom konania, užíval minimálne od roku 1946 B. N. so svojou manželkou. Neskôr asi od roku

1974 (dedičské konanie) ich užívala ich dcéra O. Y. F.. N. a po nej jej dcéra V. C. F.. Y. (od roku 1983). Je pravdou, že na liste vlastníctva boli zapísaní ako vlastníci tejto parcely právni predchodcovia žalovaných. Kúpnu zmluvu z 20. decembra 1985 žalobcovia kúpili nehnuteľnosti od V. C. F.. Y.. Súd prvej inštancie tiež konštatoval, že predmetom kúpnej zmluvy nebola parcela C-KN č. XXX/X, avšak bolo nesporné, že predmetná parcela bola predtým užívaná rodinou N., nie rodinou N..

4. Okresný súd poukázal aj na rozsudok z iného súdneho konania, a to rozsudok Okresného súdu Humenné č. k. 7C/1282/92-85 z 27. novembra 1998, ktorým súd zamietol žalobu žalobcov Š. N. a spol. proti žalovaným M. A. a O. A. F.. N. (žalobcov v tomto konaní) o určenie hranice medzi pozemkami žalobcov KN XX, KN XXX a KN XXX/X a pozemkami žalovaných KN XXX a KN XXX/X, ako aj o vydanie parcely KN XXX/X, z dôvodu, že žalobcovia nepreukázali vlastníctvo k tej časti nehnuteľnosti, ku ktorej sa domáhali jej vydania, lebo ani ich právny predchodca, otec, nikdy tú časť nehnuteľnosti neužíval.

5. Okresný súd v tomto spore vyslovil názor, že žalobcovia v roku 1985 kupovali nehnuteľnosti od V. C. F.. Y., a to aj vrátane parcely C-KN č. XXX/X, ktorá nebola síce uvedená v kúpnej zmluve, avšak žalobcovia ju kupovali od vlastníka z dôvodu, že právny predchodca V. C. F.. Y. nadobudol vlastníctvo k tejto parcele vydržaním. Žalobcovia podľa názoru súdu splnili podmienky pre vydržanie, pretože dobromyseľne začali užívať od roku 1986 pozemok C-KN č. XXX/X ako svoj vlastný, po kúpe začali užívať to, čo užívala predtým V. C. F.. Y., a to aj vrátane pozemku C-KN č. XXX/X. K plynutiu premĺčacej doby okresný súd uviedol, že v roku 1992 došlo k prerušeniu plynutia vydržacej doby z dôvodu, že v tomto roku podal Š. N. a spol. žalobu na súd o určenie hranice medzi pozemkami a vydanie pozemku C-KN/2 proti žalobcom. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 4. októbra 1999. Podľa názoru súdu nasledujúcim dňom začala pokračovať desaťročná lehota na vydržanie vlastníckeho práva zo strany žalobcov k parcele C-KN č. XXX/X, s tým, že započítal lehotu od 1. januára 1986 do 3. novembra 1992, čo znamená, že do začatia konania vo veci sp. zn. 7C/1282/92 uplynulo 6 rokov a 10 mesiacov. Z uvedeného preto dňom 5. októbra 1999 začala pokračovať zvyšná časť desaťročnej lehoty (3 roky a 2 mesiace), ktorá uplynula 31. decembra 2002. Týmto dňom žalobcovia nadobudli vlastnícke právo k pozemku C-KN č. XXX/X vydržaním.

Rozhodnutie odvolacieho súdu

6. O odvolaní žalovaných rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 20Co/43/2023 z 27. júna 2024 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“ alebo „rozsudok krajského súdu“), ktorým prvým výrokom potvrdil rozsudok okresného súdu a druhým výrokom žalobcom voči žalovaným priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

7. V odôvodnení poukázal na postup súdu prvej inštancie, ktorý vo veci v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver.

8. Odvolací súd konštatoval, že dôležitým z hľadiska posúdenia dobromyseľnosti a indikovanej prejudiciality bol výsledok konania na základe rozsudku Okresného súdu Humenné sp. zn. 7C/1282/1992 z 27. novembra 1998 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4Co/186/1999 z 28. júna 1999, ktorými bola žaloba právnych predchodcov žalovaných o určenie hranice právoplatne zamietnutá, okrem iného z dôvodu vydržania vlastníckeho práva právneho predchodcu žalovaných (v tomto konaní žalobcov) s konštatovaním užívacieho stavu od roku 1946. O vlastníctve žalovaných v konaní vyvolanom ich právnymi predchodcami bolo už právoplatne rozhodnuté tak, že žaloba bola zamietnutá. Predchádzajúce konanie vzhľadom na jeho výsledok (neúspech právneho predchodcu žalovaných) nemohlo vyvolať narušenie, resp. prerušenie dobromyseľnosti žalobcov, ale práve naopak, prejudiciálny verdikt utvrdil žalobcov o ich vlastníctve odvíjajúci sa od kúpnej zmluvy z 20. decembra 1985 a potom desaťročná vydržacia doba uplynula 20. decembra 1996. K plynutiu desaťročnej vydržacej doby odvolací súd konštatoval, že ak by aj táto neuplynula 1. januára 1992 (§ 134 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka) alebo 20. decembra 1996, tak nepochybne účinky nadobudnutia vlastníctva by nastali uplynutím desaťročnej vydržacej doby počítanej od 14. októbra 1999 do 14. októbra 2009.

9. V prejednávanej veci odvolací súd považoval za rozhodujúce to, že hmotnoprávna otázka vlastníctva nehnuteľností bola v predošlom konaní, hoci len ako prejudiciálna, právoplatne vyriešená, pričom nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie. Súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore strán sporu. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých strán sporu je neprípustné.

Dovolanie

10. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaný 1/ a žalovaný 2/ (ďalej aj „dovolatelia“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzovali z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, navrhujúc zrušiť rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok okresného súdu a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

11. K dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci dovolatelia položili dovolaciemu súdu nasledujúce právne otázky:

- Mohlo dôjsť od roku 1986 k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 135a, § 134) aj napriek skutočnosti, že v katastri nehnuteľností bol na liste vlastníctva zapísaný ako vlastník iný subjekt ako držiteľ?
- Je možné nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vydržaním, aj napriek vedomosti držiteľa o tom, že držaná - užívaná nehnuteľnosť je v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva zapísaná ako vlastníctvo iného subjektu?
- Bolo možné od roku 1986 nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam od osoby (nevlastníka), ktorá nikdy nenadobudla k prevádzanej nehnuteľnosti vlastnícke právo?
- Bolo možné od roku 1986 nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam bez existencie kúpnej zmluvy v písomnej forme, vydržaním?

12. Dovolatelia uviedli, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí odkazuje na skutkové zistenia nachádzajúce sa v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní a ktoré viedli súd k nesprávnemu právnomu posúdeniu veci, a tak mali za následok vydanie vecne nesprávneho rozhodnutia.

13. Žalovaní 1/ a 2/ sa nestotožnili s vysloveným skutkovým a právnym názorom odvolacieho súdu, že žalobcovia splnili podmienky pre vydržanie, pretože dobromyseľne začali užívať od roku 1986 pozemok C-KN č. XXX/X ako svoj vlastný, pretože na základe kúpnej zmluvy uzavretej s V. C., F.. Y. nadobudli vlastnícke právo k susedným pozemkom, avšak pozemok C-KN č. XXX/X nebol samostatne vyčlenený a po kúpe začali užívať to, čo užívala V. C., F.. Y., a to aj vrátane sporného pozemku.

14. Nadobudnutie vlastníctva titulom vydržania vyžaduje splnenie podstatných podmienok, pričom žalobcovia 1/ a 2/ ako aj ich právni predchodcovia ich nespĺňajú a nespĺňali. Predmetom kúpnej zmluvy z 20. decembra 1985 nebola parcela C-KN č. XXX/X. Pani C. v roku 1983 na základe dedičského rozhodnutia sp. zn. D 1262/83 nadobudla vlastnícke právo k nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXX, a to k parcele C-KN č. XXX/X a C-KN č. XXX, spornú parcelu C-KN č. XXX/X nezdedila, preto ju žalobcom nemohla predať. Tvrdenie súdu, že spornú parcelu neskôr asi od roku 1974 užívala dcéra B. N., O. Y., F.. N. a po nej jej dcéra V. C., F.. Y.Á. je nepravdivé a zavádzajúce.

15. Žalobcovia museli mať vedomosť o tom, že spornú parcelu nezískali na základe kúpnej zmluvy z 20. decembra 1985. Pre nadobudnutie vlastníctva sa už v tom čase vyžadovala zmluva v zákonom predpísanej písomnej forme a jej registrácia štátnym notárstvom. Dobrá viera zaniká v okamihu, keď sa držiteľ zoznámil so skutočnosťami, ktoré objektívne museli vyvolať pochybnosti o tom, že mu vec po práve patrí. Žalobcovia sa o skutočnosti, že im pozemok nepatrí, museli dozvedieť už v roku 1992, a to zo súdneho konania o určenie hranice a vydanie plochy, ktoré bolo vedené proti nim ako žalovaným na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 7C/1282/1992.

16. Dovolatelia boli názoru, že odlišné právne názory súdov nižších inštancií týkajúce sa plynutia vydržacej doby nemajú oporu v zákonných ustanoveniach Občianskeho zákonníka a ani nevychádzajú z ustálenej praxe súdov. Žalovaní nadobudli pozemok do svojho výlučného vlastníctva na základe kúpnej zmluvy v roku 2000. Kúpna zmluva nadobudla účinnosť zápisom vkladu do katastra nehnuteľností pod číslom V XXX/XX dňom 5. apríla 2000. O tejto skutočnosti mali žalobcovia vedomosť. V žalobcoch informácia, že pozemok parc. č. XXX/X je od roku 2000 do súčasnosti zapísaný na LV č. XX na žalovaných ako vlastníkov, musela vyvolať dôvodnú pochybnosť o ich vlastníckom práve, a preto nemohli byť v dobrej viere so zreteľom ku všetkým okolnostiam o ich oprávnenej držbe.

17. K súdnemu konaniu vedenému pod sp. zn. 7C/1282/1992 dovolatelia uviedli, že pri rozhodovaní v tejto právnej veci súd nemal vychádzať z tohto rozhodnutia, resp. z obdobných rozhodnutí súdov vydaných v rokoch 1998 a 1999, lebo súdna prax sa v otázke vydržania od tohto obdobia výrazne zmenila, a to s dôrazom na splnenie podmienky dobromyseľnosti pri držbe.

18. Podľa názoru dovolateľov k vydržaniu parcely C-KN č. XXX/X žalobcami nedošlo a nemohlo dôjsť z dôvodu nedostatku dobromyseľnosti a neexistencie titulu pri vstupe do držby.

19. Žalobcom bolo dovolanie doručené, v zákonnej lehote sa k nemu nevyjadrili.

Posúdenie veci dovolacím súdom

20. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia tiež podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaných je procesne prípustné.

21. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

22. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR.

23. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnene uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

24. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

25. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxe odvolacieho súdu nebola vyriešená.

26. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi Najvyššieho súdu SR, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax odvolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku doposiaľ neriešenú dovolacím súdom a b/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

27. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka c/ právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom, na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd otázku ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napádané rozhodnutie, nie je preto v zmysle ustanovenia, o ktorom je reč, rovnako relevantná.

28. Pre všetky procesné prípady, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam ako dovolateľ otázku v dovolaní zadefinuje a špecifikuje. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (v žiadnom prípade nie skutková otázka). Posúdenie prípustnosti dovolania závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o niektorý z prípadov v tomto zákonom ustanovení uvedených. Argumentácia, ktorou dovolateľ vymedzuje, v čom spočíva nesprávne právne posúdenie, musí korešpondovať s dovolateľom nastolenou právnou otázkou. Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (podstatná) pre rozhodnutie vo veci samej. To znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, ani akademické otázky, ktoré vôbec nesúvisia s rozhodovaným sporom. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany, ale významný je výlučne záver odvolacieho súdu rozhodujúceho o dovolaní (sp. zn. 7Cdo/134/2018 a 4Obdo/30/2018).

29. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolatelia naformulovali tieto právne otázky:

- a. Mohlo dôjsť od roku 1986 k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vydržaním podľa ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 135a, § 134) aj napriek skutočnosti, že v katastri nehnuteľností bol na liste vlastníctva zapísaný ako vlastník iný subjekt ako držiteľ?
- b. Je možné nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vydržaním, aj napriek vedomosti držiteľa o tom, že držaná - užívaná nehnuteľnosť je v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva zapísaná ako vlastníctvo iného subjektu?
- c. Bolo možné od roku 1986 nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam od osoby (nevlastníka), ktorá nikdy nenadobudla k prevádzanej nehnuteľnosti vlastnícke právo?
- d. Bolo možné od roku 1986 nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam bez existencie kúpnej zmluvy v písomnej forme vydržaním?

30. Podľa § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v roku 1986, ak sa nehnuteľná vec

prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy; na jej účinnosť je potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nejde o prevod do socialistického vlastníctva.

31. Podľa § 135a ods. 1 - 5 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v roku 1986, vlastníkom veci, ktorá môže byť predmetom osobného vlastníctva, sa stane občan, ktorý má nepretržite v držbe (§ 132a ods. 1) hnutelnú vec tri roky a nehnuteľnú vec desať rokov. Obdobne, pokiaľ nie je ustanovené inak, nadobudne občan aj právo zodpovedajúce vecnému bremenu (§ 132a ods. 2). Ak ide o pozemok alebo jeho časť, ktorý má občan nepretržite v držbe (§ 132a ods. 1) desať rokov, a ku ktorému by sa inak mohlo zriadiť právo osobného užívania (§ 199 ods. 1), nadobúda vlastníctvo k pozemku alebo k jeho časti štát; občan nadobúda právo, aby sa s ním uzavrela dohoda o osobnom užívaní pozemku v rozsahu uvedenom v § 200. Ak výmera pozemku je väčšia než najvyššia prípustná výmera podľa § 200, a ak podľa územného plánu alebo územného rozhodnutia možno prenechať do osobného užívania viac častí tohto pozemku, má občan právo vybrať si len jednu z týchto častí, ku ktorej sa potom ako k samostatnému pozemku dohodou zriadi právo osobného užívania. Takto však nemôže nadobudnúť vec z majetku v socialistickom vlastníctve alebo vec, ku ktorej má socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov. Takto nemožno nadobudnúť ani právo k pozemku, ktorý je v socialistickom vlastníctve alebo ku ktorému má socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov. Do doby podľa odsekov 1 a 2 si občan môže započítať dobu, po ktorú jeho právny predchodca mal vec nepretržite v držbe alebo nepretržite vykonával právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Na plynutie dôb podľa odsekov 1 a 2 použije sa primerane ustanovenie o premlčaní.

32. Odvolací súd svoje rozhodnutie založil na dvoch nosných argumentoch: 1/ dobromyseľnosť žalobcov pri užívaní predmetného pozemku vyvodil z predchádzajúceho konania sp. zn. 7C/1282/1992 vedeného Okresným súdom Humenné, pričom odvolací súd konštatoval neprípustnosť opätovného posudzovania vlastníctva, ak táto otázka už bola v predchádzajúcom konaní posúdená a 2/ dospel k záveru, že uplynula desaťročná vydržacia doba.

33. Dovolací súd po preskúmaní spisu v rozsahu dovolacích dôvodov dospel k záveru, že žalovanými namietané nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom v kontexte vyššie uvedených otázok spĺňa kritériá dôvodnosti dovolania. Predovšetkým možno konštatovať, že rozhodnutie odvolacieho súdu sa javí ako predčasné. Z rozsudku Okresného súdu v Humennom č. k. 7C1282/92 - 85 z 27. novembra 1998 (listy číslo 12, 13) vyplynul iba záver, že žalobcovia N. (t. j. právni predchodcovia žalovaných v tomto súdnom spore) nepreukázali vlastníctvo k tej časti nehnuteľnosti, ku ktorej sa domáhali jej vydania, lebo ani ich právny predchodca, otec, nikdy tú časť nehnuteľnosti nevyužíval. Výpočtí svedkovia potvrdili, že užívací stav predchodcov bol taký od roku 1946, a bol aj v čase vydania uvedeného rozsudku, teda niektorý zo žalovaných (okresný súd nešpecifikoval, ktorý z dvoch žalovaných v spore sp. zn. 7C1282/92) M. A. alebo O. A. (žalobcovia v tomto spore) mali odkúpiť nehnuteľnosť, aj so spornou parcelou, lebo ich predchodca ju nadobudol vydržaním (z obsahu rozsudku okresného súdu nie je zjavné, ktorá konkrétna osoba a kedy spornú parcelu vydržala), a ďalej okresný súd dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná a zamietol ju. Z uvedeného je ale podľa dovolacieho súdu možno konštatovať len záver, že k zamietnutiu žaloby došlo iba po vyriešení otázky, kto predmetnú nehnuteľnosť užíva, čo však podľa aktuálnej právnej úpravy na určenie vlastníckeho práva nepostačuje. Nemožno totiž bez skúmania zákonných podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním (napr. dobromyseľnosti) uzavrieť, že, ak vlastník nehnuteľnosti zapísaný v katastri nehnuteľností pozemok neužíva, znamená to automaticky, že vlastníkom je iná osoba, ktorá pozemok užíva.

34. Zo skutkového stavu zisteného odvolacím súdom (§ 442 CSP) dovolací súd konštatuje, že takzvaný putatívny (domnelý) titul, t. j. v tejto veci kúpnu zmluvu z 20. decembra 1985 (list číslo 57), uzavrela ako predávajúca V. C., F. Y., ktorá ale nebola vlastníčkou predmetného pozemku C-KN č. XXX/X a M. A. ako kupujúci. Z obsahu uvedenej kúpnej zmluvy ďalej vyplýva, že predmetom kúpy boli parcely E-KN č. XXX, E-KN č. XXX/X a rodinný dom s popisným (súpisným) číslom XX, ktoré boli vedené na liste vlastníctva číslo XXX, katastrálne územie C.S.. Uvedené teda znamená, že domnelý titul neobsahoval zmienku o dotknutej parcele C-KN č. XXX/X a napokon bolo preukázané, že predávajúca V. C. spornú parcelu C-KN č. XXX/X nenadobudla ani v dedičskom konaní.

35. Podľa názoru dovolacieho súdu nie je možné v tomto konaní bez ďalšieho dokazovania konštatovať, že menovaná V. C., ktorá nie je účastníčkou tohto sporu a dokonca ňou nebola ani v spore vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 7C1282/92, nadobudla vlastníctvo k spornej parcele C-KN č. XXX/X vydržaním. Preto možno uzavrieť, že v tomto štádiu konania existujú nateraz dôvodné pochybnosti o takomto závere. Ako minimálne predčasný záver nižších súdov sa javí aj záver, že tu ide už o predbežne vyriešenú právnu otázku.

36. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 13. mája 2024 sp. zn. 1VCdo/1/2024, vyplýva, že putatívny titul je len jedným z dôkazov preukazujúcich dobromyseľnosť držiteľa a oprávnenosť držby, preto jeho nedostatok pre účely vydržania sám osebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby. Preto možno konštatovať, že absencia právneho titulu sama osebe ešte neznamená neoprávnenosť držby, avšak rozhodujúcim vždy bude, či držiteľ konal pochtivo.

37. Z obsahu súdneho spisu a z rozhodnutí súdov vyplýva, že žalobcovia za držaný pozemok C-KN č. XXX/X v minulosti (zrejme) nezaplatili, pretože podľa skutkového stavu zisteného súdmi nižších stupňov preukázali len, že zaplatili kúpnu cenu za iné parcely, a to: E-KN č. XXX, E-KN č. XXX/X.

38. Podľa názoru dovolacieho súdu zostáva nateraz nevysvetlenou a opomenutou skutočnosťou, že na predmetnom liste vlastníctva číslo XX, katastrálne územie C., boli v čase rozhodovania súdu prvej inštancie ako bezpodieloví spoluvlastníci parcely C-KN č. XXX/X zapísaní žalovaní 1/ a 2/ s titulom nadobudnutia vlastníctva kúpnu zmluvou č. V-XXX/XX z 5. apríla 2000 (list číslo 10, 11). Uvedená skutočnosť môže mať bezpochyby vplyv aj na zrejme predčasný záver odvolacieho súdu uvedený v bode 26. rozsudku v súvislosti s plynutím desaťročnej vydržacej doby, pretože na túto skutočnosť prihliadnuté súdmi nebolo. Súd sa nezaoberal ani právnym titulom nadobudnutia vlastníctva žalovaných, prípadne ich právnych predchodcov.

39. Uvedené závery sú i odpoveďou na položené dovolacie otázky, pretože dovolací súd je názoru, že v roku 1986 občan nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k pozemku od osoby, ktorá mala pozemok nepretržite v držbe 10 rokov, pretože občan mohol nadobudnúť len právo osobného užívania (§ 135a Občianskeho zákonníka účinného v roku 1986) následne po tom, ako by sa s ním uzavrela dohoda o osobnom užívaní pozemku. Vlastníkom pozemku sa mohol stať iba štát.

40. Zo zisteného skutkového stavu nevyplýva, že by V. C. disponovala dohodou o osobnom užívaní pozemku, resp., že by predmetný pozemok C-KN č. XXX/X zdedila, preto ho zrejme žalobcom nemohla ani následne predať/darovať s právnymi účinkami, dokonca ak by bola už nebohá, nemožno automaticky započítať dobu jej prípadného užívania sporného pozemku v prospech žalobcov na účely vydržania.

41. Dovolací súd nad rámec uvedeného konštatuje, že sa nestotožňuje s právnym záverom odvolacieho súdu, že vlastnícke právo k spornému pozemku bolo vyriešené v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 7C/1282/92, pretože zamietnutie žaloby v inom súdnom spore, s inými účastníkmi sporu, automaticky a bez ďalšieho, nemusí znamenať splnenie právneho základu a zákonných podmienok na priznanie vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti - pozemku C-KN č. XXX/X, žalobcom.

42. Na podklade uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaných 1/ a 2/ je dôvodné, a preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP).

43. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

44. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§

453 ods. 3 CSP).

45. Dovolací súd zrušil aj uznesenie Okresného súdu Humenné č. k. 12C/133/2022-108 z 11. septembra 2024 z dôvodu, že má svoj základ vo výroku o trovách konania, ktorý bol zrušený rozhodnutím dovolacieho súdu. Závislým výrokom môže byť nielen opravným prostriedkom nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci. Výdanie uznesenia o trovách konania je jednostranne závislé od existencie rozhodnutia vo veci samej. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu, uznesenie o trovách konania ako závislé rozhodnutie, stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutia vo veci samej by zostalo uznesenie o trovách konania osamotené a strácalo by rozumný zmysel, čo by odporovalo princípu právnej istoty.

46. Uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.